

VY_32_INOVACE_DEJ_DRD_18

Digitální učební materiál

Sada: Novověk

Téma: Ohniska napětí před 1. světovou válkou

Autor: PhDr. Lenka Drdlová

Předmět: Dějepis

Ročník: 4. ročník VG

Využití: Prezentace určená pro procvičení a opakování učiva

Anotace: Materiál vychází ze vzdělávací oblasti Dějepis – dějiny novověku. Žák si zopakuje poznatky z tématu Ohniska napětí před 1. světovou válkou a procvičí si je v závěrečném opakování.

Nová asijská velmoc Japonsko

- Japonsko bylo po staletí uzavřenou a pro okolní svět neznámou zemí
- **císař – mikádo** – sídlil ve městě Kjóto
- největší moc ve státě – **šogun** – představitel vysoké vojenské šlechty – sídlí ve městě Edo (= Tokio)
- 1854 – japonsko-americká smlouva – Japonsko se otevřelo postupně celému světu
- vpád Američanů a Evropanů do Japonska vyvolal ve společnosti spory

=> **1858 – 1868 – občanská válka – výsledek:**

- pád moci šogunů, vysvobození císaře ze zajetí, jeho příchod do Tokia,
- postupné zavádění evropských kulturních a civilizačních zvyklostí
- rozvoj průmyslu, bankovníctví
- nezaměstnanost, stávkový hnutí, vystěhovalectví

císař **Mucuhito** – 1889 – přijal ústavu – Japonsko – **konstituční monarchie**

Japonské velmocenské snahy

- vojenská expanze – na Korejský poloostrov
- **1894 – válka o Koreu – mezi Čínou a Japonskem** – Japonci obsadili Koreu, pronikli do Mandžuska
- **1904-1905 - rusko-japonská válka** o vliv v Číně, vítězství Japonska

Úpadek Číny

období mocenského a hospodářského úpadku a vnitřního rozkladu

- monarchie – vláda **mandžuské** dynastie
- sídlo císaře – uvnitř Pekingu v tzv. Zakázaném městě
- povstání rolníků
- na čínský trh se snažili proniknout ostatní státy

Pád císařství

- **čínsko-japonská válka o Koreu – 1895** – Čína prohrála – nenávisť čínského obyvatelstva k cizincům
 - **1900 – povstání „boxerů“** proti císařské vládě a kolonizátorům – poraženo spojenými silami Evropanů
 - 1908 – zemřela císařovna vdova – na trůn – dvouletý císař **Pchu Ji**
- => **revoluce 1911 – 1912** – heslo „nacionalismus, demokracie a blahobyt lidu“
- **povstání úspěšné** – vyhlášení ústavy, sesazení mandžuské dynastie
 - Čína se stala **republikou**

- počátek 20. století – **pacifismus** - válka je označována za nelidský, zbytečný, nemorální a nemoderní způsob řešení konfliktů
- 1899 - první mezinárodní **konference o odzbrojení v Haagu** (přijat zákaz používání otravných látek)
- ustanoven **Mezinárodní soudní dvůr v Haagu** (pro řešení mezinárodních konfliktů - řešení jednáními a kompromisy)
- **1907 - druhá konference**
- **1910 - mírový kongres ve Stockholmu** (prosazuje mobilizovat mírové síly, angažovanost vědců, zavedena Nobelova cena míru)
- 1912 - na Basilejském kongresu druhé internacionály vyhlášeno heslo „válku válce“

Dohoda proti Dvojspolku

- zhoršování vztahů mezi velmocemi
- trvalý konflikt – **francouzsko-německé nepřátelství** ≤ 1871 –
zábor Alsaska a Lotrinska Německem - Francie se se ztrátou
nikdy nesmířila

sblížení republikánské Francie a carského Ruska

- 1891 – podpis tajné politické a vojenské dohody
- Francie vypomohla Rusku finančně (půjčky na zbrojení a stavbu transsibiřské magistrály)

Německo-britské námořní zbrojení

- **Německo** – budování silného válečného loďstva
- na přelomu století začalo dohánět Velkou Británii ve stavbě křižníků, bitevních lodí a torpédoborců
- **Velká Británie** – rychlá výstavba moderního válečného loďstva

Rusko-rakouský spor o Balkán

- od 50. let 19. století (krymská válka)
- **Rusko** bylo zaměřeno na Bulharsko
- **Rakousko-Uhersko** se zaměřilo na Srbsko, pak Rumunsko
- 1878 – **Rakousko-Uhersku** byla přisouzena správa nad **Bosnou a Hercegovinou**
- 1908 Vídeň ji připojila (anektovala) k habsburské monarchii
- **Srbské království** – anexí se cítilo silně poškozeno (zahrazení cesty k Jaderskému moři)

Vznik Dohody

- 1904 – dohoda **Velké Británie s Francií**
 - 1907 – dohoda Velké Británie s **Ruskem**
- => **Dohoda** – silný blok velmocí

X

Trojspolek – 1882 – politický a vojenský spolek
mezi **Německem,**
Rakousko-Uherskem
a **Itálií**

mapa mocenských bloků před 1. sv. válkou

Balkánské války

v 19. století se osamostatnily **Řecko, Srbsko, Rumunsko a Bulharsko**

- v osmanských rukou zůstaly jen oblasti Thrákie, Makedonie a severního Epiru
- nově vzniklé státy měly zájem dále rozšiřovat své území na úkor Osmanské říše

Bulharsko - expanze do Makedonie a Thrákie

Srbským cílem bylo získat přístup k moři

Řekové - sjednocení všech území obývaných Řeky

- 1911 – konflikt **Turecka s Itálií**
- v severní Africe se vylodila italská vojska

1912 – **Bulharsko, Srbsko, Řecko, Černá Hora – vyhlásily Turecku válku**

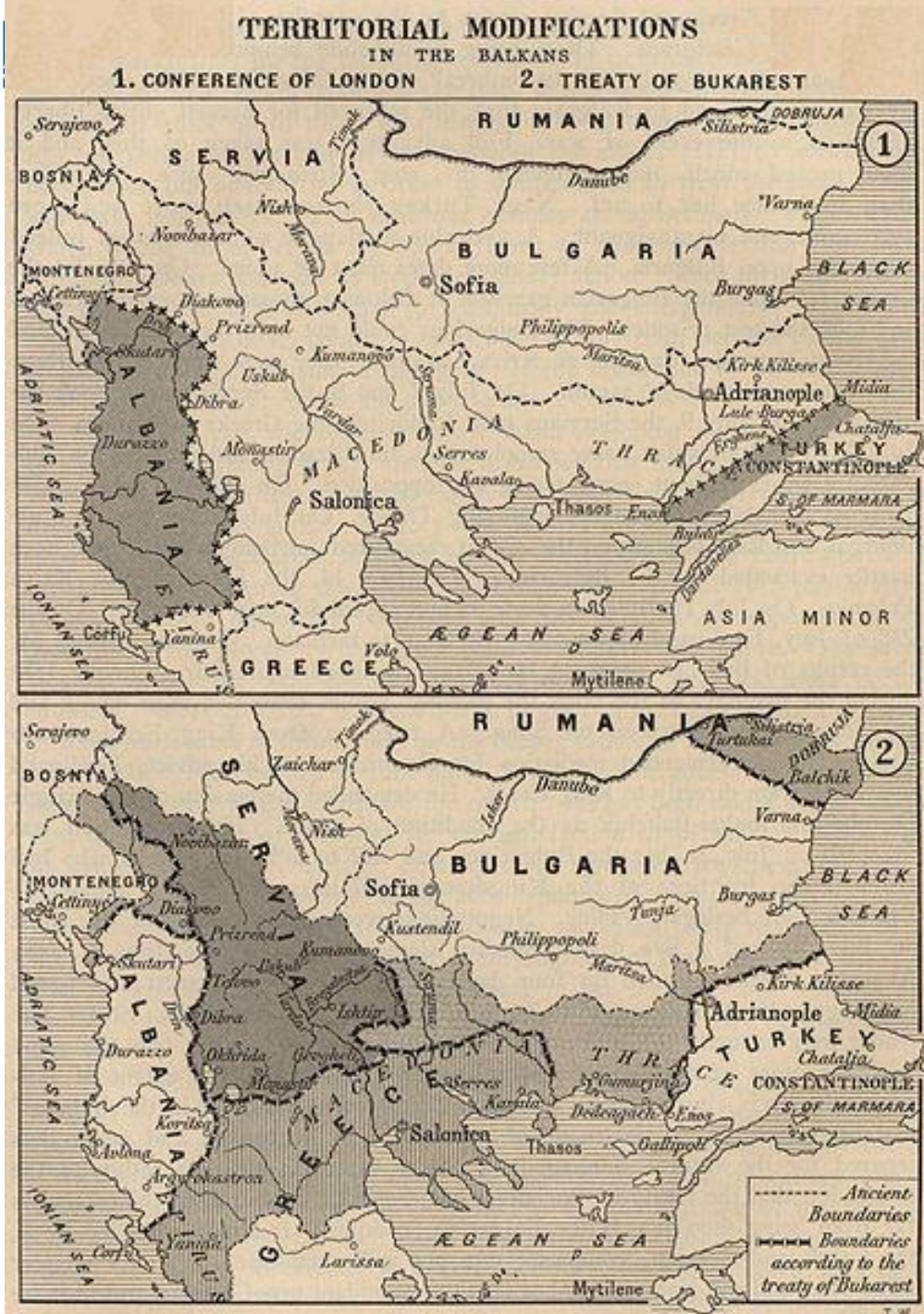
- převaha bulharských vojsk
- listopad 1912 – vznik **Albánie**
- **duben 1913 – podepsáno příměří**
- téměř veškeré evropské území Turecka si rozdělili vítězové – Osmanská říše byla vytlačena z Evropy – zůstal jí jen úzký pruh kolem hlavního města

červen 1913 – **druhá balkánská válka**

- **Srbsko, Řecko** (od července **Rumunsko** a **Turecko**) – proti **Bulharsku**
- důvodem byly snahy o přerozdělení Makedonie
- **Bulharsko poraženo**
- většinu egejské Makedonie získalo **Řecko**, většinu vardarské Makedonie **Srbsko**
- **Bulharsko** - přístup k egejskému přístavu Dedeagač (Alexandrupolis) byl omezen tím, že jediná železniční trať do bulharského vnitrozemí vedla přes turecký Drinopol
- ve prospěch **Rumunska** Bulharsko ztratilo jižní Dobrudžu a ve prospěch **Turecka** drinopolskou Thrákii, kterou získalo po první balkánské válce
- **Srbsko** získalo vardarskou Makedonii a Kosovo
- **Černá Hora** získala část Kosova
- **Řecko** získalo Krétu, jižní Epirus, egejskou Makedonii a egejské ostrovy

Územní rozdělení po 1. a 2. balkánské válce

Obr. 2

Úkoly k procvičování:

1. Kdy se Japonsko otevřelo okolnímu světu? Jak k tomu došlo?
2. Jakým státním útvarem se stalo Japonsko za panování císaře Mucuhita?
3. Kam směřovala japonská expanze? S kým v této souvislosti Japonsko bojovalo?

Obr. 3

4. K jakým významným událostem došlo v Číně po přelomu století?
5. Které evropské spory a konflikty vedly k rozpoutání první světové války:
6. Jak vzniklo dohodové spojení?
7. Kdo byl členem Trojspolku?
8. O co šlo v balkánských válkách?

Obr. 4

Zdroje:

ČORNEJ, Petr. Dějepis 3: Novověk. 1. vyd. Praha: 2001, SPN. ISBN 80-7235-172-9.

MANDELOVÁ, Helena. Novověk II: Dějepisné atlasy pro základní školy a víceletá gymnázia. 1. vyd. Praha: Kartografie, 2005. ISBN 80-7011-470-3.

VOLNÝ, Zdeněk a kol. Toulky minulostí světa, Desátý díl: Evropské národní státy, revoluční rok 1848, porevoluční normalizace, první světová válka, vznik moderního světa. 1. vyd. Praha: VIA FACTI, 2008. ISBN 978-80-904103-0-5.

DAVISON, Michael Worth. Kdy, kde, proč a jak se to stalo. 1. vyd. Praha: Reader's Digest Výběr, 1999. ISBN 80-902069-6-4.

ČAPEK, Vratislav a Jaroslav PÁTEK, Otto ZWETTLER. Světové dějiny II: , Díl druhý – Dějiny lidských civilizací od poloviny 17. století po současnost. 1. vyd. Praha: Fortuna, 1993. ISBN

Zdroje:

Obr. 1: *File:Map Europe alliances 1914-en.svg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2014-01-26].

Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Map_Europe_alliances_1914-en.svg Creative Commons 3.0

Obr. 2: *File:Balkan Wars Boundaries.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2014-01-26].

Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Balkan_Wars_Boundaries.jpg Creative Commons 3.0

Obr. 3, 4: Klipart z Office.com

Obr. 5: vlastní tvorba – všechna práva vyhrazena

Děkuji za pozornost.

Obr. 5

Gymnázium Nové Město na Moravě